

Assignatura: **ECONOMIA TERRITORIAL**

Codi: **16062106** Crèdits: **6**

Tipus: **Obligatòria** Cicle: **2n** Curs: **4t** Quadrimestre: **1r**

Departament: **Economia**

Àrea: **Economia Aplicada**

Professorat: **Josep Maria Arauzo Carod**

Objetius generals:

Aquesta assignatura pretén introduir el paper del territori dins de l'anàlisi econòmica. Així, s'aborden aspectes com la vinculació entre l'activitat econòmica i l'espai, la localització de les activitats industrials i residencials, els processos d'especialització sectorial, la configuració dels sistemes de ciutats, el fenomen del commuting o les polítiques regionals, entre altres. A més a més, l'estudi del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre permet connectar les aportacions teòriques exposades prèviament amb la realitat territorial més immediata. En síntesi, l'assignatura presenta les aportacions tradicionals de l'economia urbana i de l'economia regional i, també, els darrers desenvolupaments que integren les economies d'aglomeració que generen els territoris amb les noves teories del creixement econòmic.

Criteris d'avaluació:

Per superar l'assignatura l'alumne ha de realitzar satisfactòriament l'examen final. De forma addicional, es podrà realitzar un treball que permetrà incrementar la nota final fins a 2 punts. Cadascun dels temes de l'assignatura porta associada una lectura obligatòria, que és matèria d'examen.

Cal destacar que la pàgina web de l'assignatura és un complement imprescindible d'aquesta. En aquesta plana l'alumne hi trobarà el programa, les transparències i les lectures de cada tema, les característiques del treball i les notes de les avaluacions i del treball.

Assignatures que es recomana haver cursat prèviament/simultàniament:

Assignatures en les quals s'apliquen els continguts d'aquesta:

Bibliografia bàsica:

Alonso, O. i de Lucio, J.J. (1999): "La Economía urbana: un panorama", *Revista de Economía Aplicada* 21: 121-159.

- Armstrong, H. i Taylor, J. (2000): *Regional Economics and Policy*, Blackwell Publishers, 3^a ed., Oxford.
- Fujita, M., Krugman, P. i Venables, A. (1999): *The Spatial Economy. Cities, regions and International Trade*, MIT press, Cambridge, Massachusetts (versió castellana: *Economía espacial. Las ciudades, las regiones y el comercio internacional*, Ariel, Barcelona, 2000).
- Kaplan, D, Wheeler, J. I Holloway, S. (2004): *Urban Geography*, Hoboken: Wiley.
- McCann, P. (2001): *Urban and Regional Economics*, Oxford University Press, Oxford.
- Paulet, J.P. (2000): *Géographie Urbaine*, París: Armand Colin.
- Polèse, M. (1994): *Économie Urbaine et Régionale*, París: Economica.
- O'Sullivan, A. (2000): *Urban economics*, McGraw-Hill, 4a ed., Chicago.

Bibliografia complementària:

- Bonello, Y.-H. (1998): *La ville*, Presses Universitaires de France, 2a ed., París.
- Bairoch, P. (1988): *Cities and Economic Development: from dawn of history to the present*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Bloc-Duraffour, P. (1998): *Les Villes dans le Monde*, Armand Colin, París.
- Camagni, R. (2005): *Economía urbana*, Barcelona, Antoni Bosch.
- Cuadrado, J.R. (dir.) (1998): *Convergencia regional en España: hechos, tendencias y perspectivas*, Fundación Argentaria, Madrid.
- De la Fuente, A. (1996): "Economía regional desde una perspectiva neoclásica", *Revista de Economía Aplicada*, 19: 5-63.
- Dicken, P. i Lloyd, P. (1990): *Location in space*, New York, Harper and Row.
- Esteban, J. M. i Vives, X. (ed) (1994): *Crecimiento y convergencia regional en España y Europa*, Institut d'Anàlisi Econòmica, Barcelona.
- Glaeser, E.L. et al. (1992): "Growth in cities", *Journal of Political Economy*, 100:1126-1152.
- Henderson, J.V. (1997): "Medium size cities", *Regional Science and Urban Economics*, 27: 583-612.

- Jacobs, J. (1984): *Cities and the wealth of nations*, Random House, (versió castellana: *Las ciudades y la riqueza de las naciones*, Editorial Ariel, 1986).
- Krugman, P. (1991): *Geography and Trade*, MIT press, (versió castellana: *Geografía y comercio*, Antoni Bosch Editor, 1992).
- Krugman, P. (1995): *Development, Geography and Economic Theory*, MIT press, (versió castellana: *Desarrollo, geografía y teoría económica*, Antoni Bosch Editor, 1997).
- Laborde, P. (1997): *Les espaces urbains dans le monde*, Nathan, París.
- Mills, E.S. i Hamilton, B.W. (1994): *Urban Economics*, Fifth Edition, New York, Harper Collins.
- Pumain, D. (1994): "Villes et agglomérations urbaines", a J.-P. Auray et al., *Encyclopédie d'Économie Spatiale*, Economica, París.
- Simpson, W. (1992): *Urban Structure and the Labour Market*, Clarendon Press, Oxford.
- Villaverde, J. (2002): "Convergencia, polarización y movilidad regional en la Unión Europea", *Papeles de Economía Española*, 93: 2-16.

Programa:

PRIMERA PART: INTRODUCCIÓ

Tema 1. Espai i Economia

- L'economia i l'espai
- La distribució espacial de les activitats econòmiques
- Per què s'aglomeren les activitats econòmiques?
- Les forces centrífugues i les forces centrípetes
- Les economies de escala: internes i externes
- Economies estàtiques i economies dinàmiques
- La Nova Geografia Econòmica

Tema 2. El Procés d'Urbanització

- La ciutat: concepte i tipologia
- El naixement de les ciutats
- Les àrees urbanes
- L'evolució de les grans aglomeracions urbanes
- La suburbanització
- La regla rang-dimensió
- La dimensió òptima de les ciutats
- El sistema urbà europeu

SEGONA PART: ECONOMIA URBANA

Tema 3. La Localització Industrial

- Introducció
- Les teories clàssiques de la localització industrial.
- *Els nous factors locacionals*

Tema 4. Localització Residencial i Mercat Immobiliari

- Introducció
- La localització residencial
- Les *amenities* i el creixement de les ciutats
- El mercat immobiliari
- El mercat immobiliari: el cas de Catalunya

Tema 5. La Mobilitat Laboral (*commuting*)

- Introducció
- EL *commuting*: desajustament entre la localització de la població ocupada i resident
- Característiques i dificultats de mesura del *commuting*

- Aplicacions de la mobilitat laboral: els mercats de treball locals
- Anàlisi de casos concrets
- Un exemple de regulació de la mobilitat: Londres

Tema 6. Els Models Espacials de Sistemes Urbans

- Sistemes urbans, ciutats i especialització
- Els models de ciutats especialitzades
- Els models de ciutats diversificades
- Competència monopolística, varietat d'*inputs* i aglomeració
- El model de competència monopolística de Dixit-Stiglitz

TERCERA PART: ECONOMIA REGIONAL

Tema 7. Les Teories del Desenvolupament Regional

- Ciutats, sistemes urbans i regions
- L'anàlisi del multiplicador de base exportadora
- L'anàlisi input-output regional
- L'enfocament del potencial de Desenvolupament Regional
- Els enfocaments de desenvolupament regional endogen:

Tema 8. Els Desequilibris Regionals

- El creixement de les regions segons el model neoclàssic.
- La hipòtesi de la convergència econòmica
- Per què persisteixen les desigualtats regionals? Els models endògens
- Una aplicació a l'economia espanyola

Tema 9. La Política Regional

- Introducció
- La reducció de les disparitats econòmiques regionals
- Instruments de política regional
- Controls a les empreses
- Subsidis al capital vs. subsidis al treball

Tema 10. Convergència Regional i Tecnologia

- Les activitats de R+D i el creixement regional: la teoria
- Els Sistemes Regionals de Ciència i Tecnologia
- La descentralització de la política tecnològica
- Diferències regionals en inversió en R+D
- Tecnologia i capital humà: el *catching-up* regional

Tema 11. Localització de Factors Productius i Comerç

- Velles i noves teories del comerç internacional
- La localització de l'activitat econòmica i els fluxos comercials

- Economies externes locals i comerç internacional
- Els efectes de la integració europea en la localització industrial

Tema 12. Estudi de Cas

- El Camp de Tarragona
- Les Terres de l'Ebre